

Eettinen pankkitoiminta

Case: JAK Finland Osuuskunta

Afnan Bayati

Tekijä(t) Afnan Bayati	
Koulutusohjelma Finanssi- ja talousasiantuntijan koulutusohjelma, FINA	
Opinnäytetyön otsikko Eettinen pankkitoiminta Case: JAK Finland Osuuskunta	Sivu- ja liitesivumäärä 30 + 1
<p>Opinnäytetyön tarkoituksena on tutkia eettistä pankkitoimintaa maailmanlaajuisesti. Tavoitteena on selvittää eettisen pankkitoiminnan periaatteet ja miten eettisyys toteutuu pankkien toiminnassa.</p> <p>Tietoja eettisen pankkitoiminnan periaatteista ja eettisyyden toteutumisesta niissä on työssä kerätty yhdeksästä pankista: viidestä eurooppalaisesta pankista ja kolmesta eettistä pankkitoimintaa ohjaavasta kansainvälisestä organisaatiosta ja opinnäytetyön case-osuuskunnasta JAKista. Case-osuuskunta esimerkin aineisto perustuu JAK osuuskunnan puheenjohtajan haastatteluun.</p> <p>Tulokset osoittivat, että eettisten pankkien tarjoamat rahoituspalvelut ovat suosiossa, eikä huono taloustilanne ole vaikuttanut eettisten pankkien toimintaan. Eettisten pankkien asiakkaat tavoittelevat yhteisesti kestäväää ja vastuullista taloutta noudattamalla eettisten pankkien arvoja. Työn johtopäätöksessä pohditaan, miten suomessa toimiva eettinen JAK osuuskunta on etabloitunut suomeen, sekä mikä on JAK osuuskunnan tulevaisuuden näkymä.</p>	
Asiasanat JAK, eettinen, koroton, laina, säästö, pankki, osuuskunta	

Sisällys

1	Johdanto	1
1.1	Opinnäytetyön taustat.....	1
1.2	Opinnäytetyön tavoitteet ja rajaukset	2
2	Eettinen pankkitoiminta	3
2.1	Eettisyyden periaatteet	3
2.2	Yksityishenkilöihin perustuva asiakaskunta.....	6
2.3	Rahoittajina tallettajat ja lainanottajat	6
2.4	Kannattavuus ja kulujen kattaminen	7
2.5	Riskit ja luottotappioiden kattaminen	8
3	Case: JAK Finland Osuuskunta	9
3.1	Historia.....	9
3.2	Toiminta ja palvelut.....	11
3.3	Säästö ja lainatoiminta	15
3.3.1	Säästäminen.....	16
3.3.2	Sidottu säästäminen	20
3.3.3	Lainan ottaminen	20
3.4	Kannattavuus.....	22
3.5	Kustannukset.....	22
3.6	Riskit.....	23
3.7	JAK Finland Osuuskunnan tulevaisuus Suomessa	24
4	Johtopäätökset.....	25
4.1	Jatkotutkimusehdotuksia	26
4.2	Oma oppiminen opinnäytetyöprosessin aikana	26
	Lähteet.....	28
	Liitteet	31
	Liite 1. Haastattelukysymykset.....	31

1 Johdanto

Eettinen pankkitoiminta on ajankohtainen aihe-alue, sillä kaikki tunnetut pankit kuten World Bank, Europe Central Bank ja HSBC tarjoavat korollisia rahoituspalveluita. Huono taloustilanne, köyhyys, epäoikeudenmukaisuus ja epävakaa ympäristö on johtanut siihen tulokseen, että ihmiset haluavat muuttaa asioita, jotka liittyvät sosiaaliseen, eettiseen va-kauteen, pysyvään kehitykseen, sekä pankki ja finanssi-alan toimintaan.

Eettisellä pankkitoiminnalla on pitkä historia maailman laajuisesti ja erityisesti Euroopas-sa. Kaikilla eettisillä pankeilla on hyvinkin samanlaiset visiot ja tavoitteet, joista kaikista tärkein on läpinäkyvyys, sekä tasavertaisen ja vakaan talouden saavuttaminen ympäri maailmaa.

Nykypäivänä yksityisillä sektoreilla ja finanssi-alalla on tärkeä rooli, jossa tärkein päämää-rä on talouden elvyttäminen, sekä vakaan talouden saavuttaminen ympäri maailmaa. Suomessa kaikki pankit tarjoavat korollisia rahoituspalveluita, joita on erittäin vaikea ha-kea erityisesti silloin, kun ei ole tarpeeksi säästöjä, vakituista työpaikka tai on työkyytön. Lisäksi huono taloustilanne, joka alkoi jo vuodesta 2008 ei ole varsinaisesti mennyt ohi vielä. Tämä tarkoittaa sitä, että asiakkaat ovat menettäneet luottamuksensa pankkien toi-mintaan, sillä pankkien toiminta ei ole läpinäkyvää ja samalla pankit joutuvat tiukentamaan heidän toiminnan lainsäädäntöä.

Eettinen pankkitoiminta on herättänyt mielenkiintoa erityisesti huonon talous tilanteen vuoksi. Monet eettiset pankkitoiminnat erityisesti Lähi-idässä perustuvat uskonnon arvoi-hin ja moraaleihin, jota on harjoitettu läpi historian. Eettiset pankit pyrkivät vaikuttamaan positiivisesti yhteiskunnan talousongelmiin tarjoamalla muun muassa korottomia sijoitus, säästö ja talletuspalveluita.

1.1 Opinnäytetyön taustat

Eettinen pankkitoiminta on jo pitkään kiinnostanut minua sen korottomien rahoituspalve-luiden vuoksi. Suomessa lainan saanti on hyvin rajattua erityisesti, kun ei ole tarpeeksi säästöjä. Huono taloustilanne ja irtisanomiset ovat osaltaan lisänneet ihmisten velkaan-tumista, sekä maksuhäiriö merkintöjä. Edellä mainittujen seikkojen vuoksi kiinnostuin eettisestä pankkitoiminnasta ja halusin tutkia aihetta laajemmin keskittymällä kyseisiä pal-veluita tarjoaviin pankkeihin.

Osallistuimme perheen kanssa Tukholmassa pidettävään seminaariin, jossa törmäsin JAK nimiseen pankkiin. Sattumoisin JAK pankin toiminta perustuu eettiseen toimintaan ja tämä oli juuri sitä mitä etsin. JAK pankki tarjoaa korottomia rahoituspalveluita, kuten laina, tili- ja maksukorttipalveluita. Pankki itsessään on osa laajempaa finanssi- ja rahoitusala, sekä osuuskuntaa.

1.2 Opinnäytetyön tavoitteet ja rajaukset

Tämän opinnäytetyön tavoitteena on tutkia eettistä pankkitoimintaa yleisesti ja selvittää miksi eettisiä pankkeja on perustettu, mitkä ovat eettisten pankkien arvot, sekä miten eettisyys heijastuu eettisten pankkien toiminnassa. Työssä käytetään JAK osuuskunnan etabloitumista suomeen case esimerkkinä. Tarkoituksena on tarkastella JAK pankin historiaa, rahoitusta, kannattavuutta, riskien hallintaa, asiakaskuntaa, sekä rahoituspalveluita.

Opinnäytetyön viitekehysessä käytetään eettisen pankkitoiminnan teoriaa ja arvoja, sekä käytännön esimerkkinä case JAK osuuskunta. Viitekehys on rajattu siten, että se antaa yleisnäkökulman eettisestä pankkitoiminnasta ja sen kannattavuudesta, sekä miten JAK osuuskunnan toiminta erottuu muista pankeista.

2 Eettinen pankkitoiminta

Tässä luvussa käydään eettiseen pankkitoimintaan liittyvää teoriaa, jota tullaan vertaamaan case JAK Finland Osuuskuntaan. Ensimmäisessä alaluvussa käsitellään eettisen pankkitoiminnan taustaa. Toisessa alaluvussa tutkitaan millainen on eettisen pankkitoiminnan asiakaskunta. Kolmannessa alaluvussa kartoitetaan mihin eettisen pankkitoiminnan rahoitus perustuu. Neljännessä alaluvussa tarkastellaan mihin eettisen pankkitoiminnan kannattavuus perustuu, sekä miten kuluja katetaan. Viimeisessä alaluvussa selvitetään millaisia riskejä eettiseen pankkitoimintaan liittyy, sekä miten luottotappiot katetaan.

2.1 Eettisyyden periaatteet

Eettinen pankkitoiminta on ollut viime aikoina hyvin paljon otsikoissa, sen mielenkiintoisen toiminnan vuoksi. Pankkialan eettisyydellä tarkoitetaan toimintaa, joka edistää sosiaalista, taloudellista ja yhteiskunnallista kannattavuutta, sekä kasvua. Eettiset pankit säätävät itse omia pankkiehtoja, sekä päättävät mihin eettiseen alueeseen he keskittyvät. Esimerkiksi osa eettisistä pankeista keskittyvät rahoituspalveluiden tarjoamiseen tai sijoittavat pelkästään eettisiin aloihin, kuten energia ja ilma tuotantoon, luomuruokaan ja maanviljelyyn, taiteeseen, ihmiskunnan terveyteen, eettiseen kehitykseen, sekä sosiaaliseen talouskasvuun. Säädösten ja päätösten jälkeen pankki on velvollinen sitoutumaan määriteltyihin ehtoihin vastoin käymisistä huolimatta. (Global Alliance for Banking on Values 2015; Triodos Bank)

Kansainväliset yhteiskunta ongelmat ja huono taloudentilanne on ollut yksi tärkeimmistä syistä, miksi eettisiä pankkeja ollaan haluttu perustaa. ”Monet eettiset pankit uskovat, että meidän tulee kehittää jokaisen elämän laatua tässä planeetassa, tunnistaa, että me olemme taloudellisesti riippumattomia ja vastuullisia tämän hetkisestä talouden tilanteesta, sekä nyky- ja tulevaisuuden sukupolvesta” (Global Alliance for Banking on Values 2015).

Useimpien pankkien rahoituspalvelut ja luottotarjonta on finanssivalvonnan, rahoitusalan, sekä EU:n lain mukaisesti säädeltyjä. Nämä pankit tarjoavat monipuolisia palveluita, kuten lainaa, sijoittamista, valuutanvaihtoa, pankkitilejä, talletustilejä, sekä maksukortteja. Pankit myös hallitsevat asiakkaiden varoja, sekä sijoittavat niitä menestyäkseen. Pankkien päämäärä on saada hyvä tulos ja erottua kilpailijoistaan kehittämällä palveluitaan, sekä ottamalla isoja riskejä.

Laajasta palveluntarjonnasta huolimatta asiakkaat eivät pysty saamaan kaikkia haluamiinsa palveluita, koska pankkien perimmäinen tarkoitus on voiton tavoittelu ja sen saavuttaminen riskeistä huolimatta. Pankit myös teettävät perustietokyselyitä asiakkaan vakavaisuudesta ja luottotiedoista, joilla kartoitetaan asiakkaan maksukykyä, sekä kannattavuutta pankin tavoitteiden saavuttamiseen. Mikäli asiakkaan perustietokyselyn tulos alittaa pankissa määritetyn tulorajan, pankkipalveluiden saanti rajoittuu. Tiukat rajoitukset johtuvat huonosta talouden tilanteesta ja tämän vuoksi monet asiakkaat kokevat, että he eivät saa haluamiaan rahoituspalveluita. Tämä rajoitus vaikuttaa asiakkaiden elämään, sekä yhteiskunnan taloudelliseen edistymiseen.

Maailman huono taloustilanne on vaikuttanut selkeästi pankkitoimintaan, se on lisännyt riskien ottoa, hätiköityjä päätöksiä, jotka ovat johtaneet huonoihin tuloksiin. Edellä mainitut seikat ovat saattaneet pankkisektoria huonoon valoon, sekä asiakkaiden luottamuksen menettämiseen. Samalla pankkitoiminnan säädökset ovat tiukentuneet ja vaikeuttaneet talouden elvyttämistä. Tämä on kuitenkin vaikuttanut positiivisesti eettiseen pankkitoimintaan, lisäten sen suosiota ja toiminnan laajentamista entistä enemmän ympäri maailmaa. Monet eettisen pankkitoiminnan perustajat haluavat toiminnallaan vahvistaa ja kehittää yhteiskuntaa tarjoamalla vaihtoehtoisia rahoitusratkaisuja (Global Alliance for Banking on Values 2015).

Eettinen pankkitoiminta perustuu korottamaan palveluun, joka rahoittaa kestävästä kehitystä ja tukee taloutta. Selkeän pankkitoiminnan ansiosta, asiakkaat tietävät mihin heidän varojensa sijoitetaan. Eettisen pankkitoiminnan yleisimmät palvelut ovat säästö- ja lainapalvelut, joita voi käyttää kuka tahansa asiakas tuloistaan huolimatta. Yksi pankin toimintaperiaatteista on myöntää asiakkaille lainaa, sen verran kun heillä on talletuksia.

Eettisen pankin perustaminen erityisesti suomeen on hyvin haasteellista. Yle uutisten tekemän haastattelun mukaan ”tämä johtuu Suomen pankkialan hyvästä maineesta, tiukasta kilpailusta ja tiukkenevasta pankkisääntelystä” (Yle Uutiset 2013).

Eettisiä pankkeja löytyy maailman laajuisesti. Nämä pankit ovat toimineet jo enemmän kuin 30 vuotta, eikä talouskriisi ole vaikuttanut heidän toimintaan negatiivisesti. Näitä menestyneitä pankkeja löytyy muun muassa seuraavissa maissa:

Taulukko1. Eettiset pankit Euroopan sisällä ja ulkopuolella (Cultura Bank)

Eurooppa	
Pankki 2.0	Suomi
Banca Etica	Italia
Charity Bank	Englanti
Crédit Cooperatif	Ranska
Ekobanken	Ruotsi
Freie Gemeinschaftsbank BCL	Saksa
GLS Gemeinschaftsbank eG	Saksa
JAK Bank	Alankomaat, Canada, Englanti, Espanja, Italia, Suomi, Ruotsi
La Nef	Ranska
Merkurbank	Tanska
Triodos Bank	Alankomaat, Belgia Englanti, Espanja, Saksa

Euroopan ulkopuoliset	
Bankosol	Bolivia
BRAC Microfinance Programme & BRAC Bank	Bangladesh
Mibanco, Banco de la Microempresa	Peru
New Resource Bank	USA
OneCalifornia Bank	USA
Prometheus	New Zealand
Vancity	Canada
XacBank	Mongolia

Kansainväliset organisaatiot	
INAISE	International Association of Investors in the Social Economy
GABV	Global Alliance for Banking on Values
FEBEA	European Federation of Ethical and Alternative Banks
EMN	European Microfinance Network

Monet Eurooppalaisista pankeista, sekä sen ulkopuolella toimivista pankeista ovat kansainvälisen organisaatioiden jäseniä. Kansainvälisillä organisaatioilla on tiettyjä kriteereitä, arvoja ja ehtoja, joita jokaisen eettisen pankin tulee noudattaa tullakseen hyväksytyksi organisaatioon. Kriteereitä tarkasteltaessa huomataan, että kriteerit ovat samankaltaisia ja toisiaan tukevia.

GABV:n kriteerit ovat, että eettiset pankit ovat:

- ✓ itsenäisiä, heillä on toimilupaoikeus kyseisessä maassa ja keskittyvät asiakkaisiin
- ✓ tuloslaskelma on vähintään \$50 miljoonaa dollaria ja
- ✓ heidän tulisi olla sitoutuneita sosiaaliseen pankkitoimintaan, jossa kolme ratkaisevaa tekijää ovat ihmiset, maapallo ja voitto. (Global Alliance for Banking on Values)

INAISE:n ehdot ovat, että eettiset pankit noudattavat seuraavia toiminnan investointi ehtoja:

- ✓ Ympäristöystävällinen ja vakaa kehitys, kuten uusiutuva energia ja luomumaatalous.
- ✓ Sosiaalinen talous, kuten yhteiskunta, yritykset ja työllistyminen
- ✓ Terveystieteiden huolto, kuten yhteiskunnasta huolehtiminen, sairaalat ja terveyskeskukset.
- ✓ Sosiaalinen kehitys, yhteiskunta asunnot, sosiaaliset palvelut ja julkinen liikenne.
- ✓ Opiskelu, koulu rakennukset, koulutukset ja organisaatio kehitykset.
- ✓ Pohjoinen ja Etelä, jossa käydään reilua kaupankäyntiä erilaisten ihmisten, alojen ja yritysten kesken.
- ✓ Kulttuuri ja taiteet, kuten messutapahtumat, elokuvateatterit, taiteilijat ja erilaiset harrastukset. (International Association of Investors in the Social Economy)

2.2 Yksityishenkilöihin perustuva asiakaskunta

Eettisillä pankeilla on hyvin samantyyppisiä asiakaskuntia, kuin normaaleilla pankeilla, sillä pankkien toiminta on samanlaista. Eettisten pankkien asiakaskunta koostuu pääsääntöisesti yksityisistä henkilöasiakkaista, jotka näkevät eettisen pankkitoiminnan kannattavana, sekä turvallisena ratkaisuna omille säästöille ja lainan ottamiselle. Vain muutamat pankit tarjoavat yrityksille mahdollisuuden talletus ja lainapalveluihin, koska monet pankit kokevat palveluiden tarjoamista yrityksille riskillisenä. Pankit, jotka tarjoavat kyseisiä rahoituspalveluita yrityksille antavat myös erilaisia palkintoja niille, joiden toiminta on ollut eettisesti ja sosiaalisesti kannattavaa (INAISE).

Pankille on tärkeää, että asiakkaat pääsevät tuntemaan toisensa, vahvistaakseen luottamusta, sekä poistamaan epävarmuudet. Samalla asiakkaat tietävät kenelle säästöt menevät lainana kiertoon. Asiakaskuntaa pyritään pitämään ajan tasalla järjestämällä erilaisia tapahtumia ja koulutuksia, joilla edistetään pankin toimintaa ja yhteisöä.

2.3 Rahoittajina tallettajat ja lainanottajat

Yksinkertaisesti selitettynä eettisten pankkien rahoitus perustuu asiakkaiden talletuksiin, joita kierrätetään myöntämällä lainoja muille pankin jäsenille tai investoimalla kyseiset talletukset eettisesti ja sosiaalisesti kannattaviin hankintoihin, sekä projekteihin. Kaikki tallettajat ja luotonottajat toimivat itse rahoittajina pankeissa.

Kuva 1. Eettiset projektit (Pankki 2.0)

2.4 Kannattavuus ja kulujen kattaminen

Eettiset pankit houkuttelevat paljon asiakkaita, sillä moni haluaa itse vaikuttaa mihin tarkoitukseen heidän rahavarat käytetään. Tavalliset pankit jättävät taloudelliset, yhteiskunnalliset, sekä sosiaaliset arvot huomioimatta. Tämän vuoksi asiakkaat eivät halua tallettaa varoja pankkeihin, joissa tärkein tavoite on voiton maksimointi ja siihen liittyvä paljon riskejä.

Eettisten pankkien kannattavuus ja suosio johtuu toiminnan läpinäkyvyydestä, eli asiakkaat tietävät mihin heidän varoja investoidaan ja miten pankintoiminta vaikuttaa yhteiskuntaan. Joissakin eettisissä pankeissa asiakkaalla on oikeus päättää mihin hän investoi rahansa. Eettiset pankit investoivat ja rahoittavat yhteiskunnan kannalta kestäväää kehitystä tukeviin asioihin. Pankit eivät peri minkäänlaista korkoa ja ovat voittoa tavoittelemattomia. Tämä tekee heidän toiminnasta kannattavaa ja luotettavaa. Jokainen eettisen pankin palveluista kiinnostunut yksilö voi liittyä jäseneksi taustastaan ja taloudellisesta tilanteestaan huolimatta.

Monet eettiset pankit perivät vuosimaksua jäseniltään. Jokaisella jäsenellä on (yksi) osuus pankista. Esimerkiksi jos pankilla on 1000 jäsentä, niin jokainen omistaa tasavertaisesti yhden osakkeen ja tämä tekee heistä yhteisesti vastuullisia. Vuosimaksutuloista pankki pystyy perustamaan jonkinlaisen rahaston, jolla katetaan kuluja.

2.5 Riskit ja luottotappioiden kattaminen

Eettisten pankkien toiminta, ehdot ja kriteerit ovat hyvin selkeästi määritettyjä ja helposti ymmärrettävissä. Heidän toiminta on myös hyvin suojattu kaikilta riskeiltä, sillä kuten aikaisemmin mainittiin, pankit ovat voittoa tavoittelemattomia ja täysin läpinäkyviä. Tämä tarkoittaa sitä, että riskien syntyminen on hyvin vähäistä ja helposti tunnistettavissa. Jokaisen pankin tulee analysoida toiminnan kannattavuutta kyseisessä ympäristössä, sekä mahdollisia riskejä investointi kohteissa. Pankkien toiminta perustuu jäsenten talletuksiin, eli pankki lainaa rahaa sen mukaan kuin sitä talletetaan. Talletuksia tehneet jäsenet saavat käyttää pankin palveluita tasavertaisesti.

Mikäli riskejä syntyy, ne eivät vaikuta negatiivisesti pankin toimintaan, sillä yleensä riskit ovat hyvin pieniä ja helposti katettavissa. Mahdolliset riskit, jotka voisivat syntyä ovat esimerkiksi yrityksille tarjotut rahoituspalvelut. Yritys voi joutua konkurssiin tai investointi kohteitten arvot voivat laskea tai romahtaa. Monesti näitä luottotappioita pyritään kattamaan kerätyillä lainan hoitokuluilla, jäsen maksuilla tai käyttämällä vararahastoa, johon jokainen jäsen on veloitettu sitoutumaan suojautuakseen riskeiltä.

3 Case: JAK Finland Osuuskunta

Tässä luvussa esitellään case JAK Finland osuuskuntaa, joka pitää koron veloittamista pankkipalveluissa haitallisena. JAK osuuskunta uskoo vakaaseen talouden kasvuun, jossa pystytään takaamaan parempi taloudellinen tilanne jokaiselle pitkällä tähtäimellä. Tämä käytännössä onnistuu tarjoamalla jäsenille korottomia säästö- ja lainapalveluita, sekä viestittämällä koron haittavaikutuksista rahan saantiin, ihmisten taloudelliseen tilanteeseen, sekä itse ympäristöön.

Suomen JAK Finland Osuuskunta perustettiin elo-syyskuussa 2010 pidetyn perustamiskokouksen jälkeen, tämä mahdollisti jäsenten säästöjen ja pisteiden keräämistä. (Ahonen 6.11.2014)

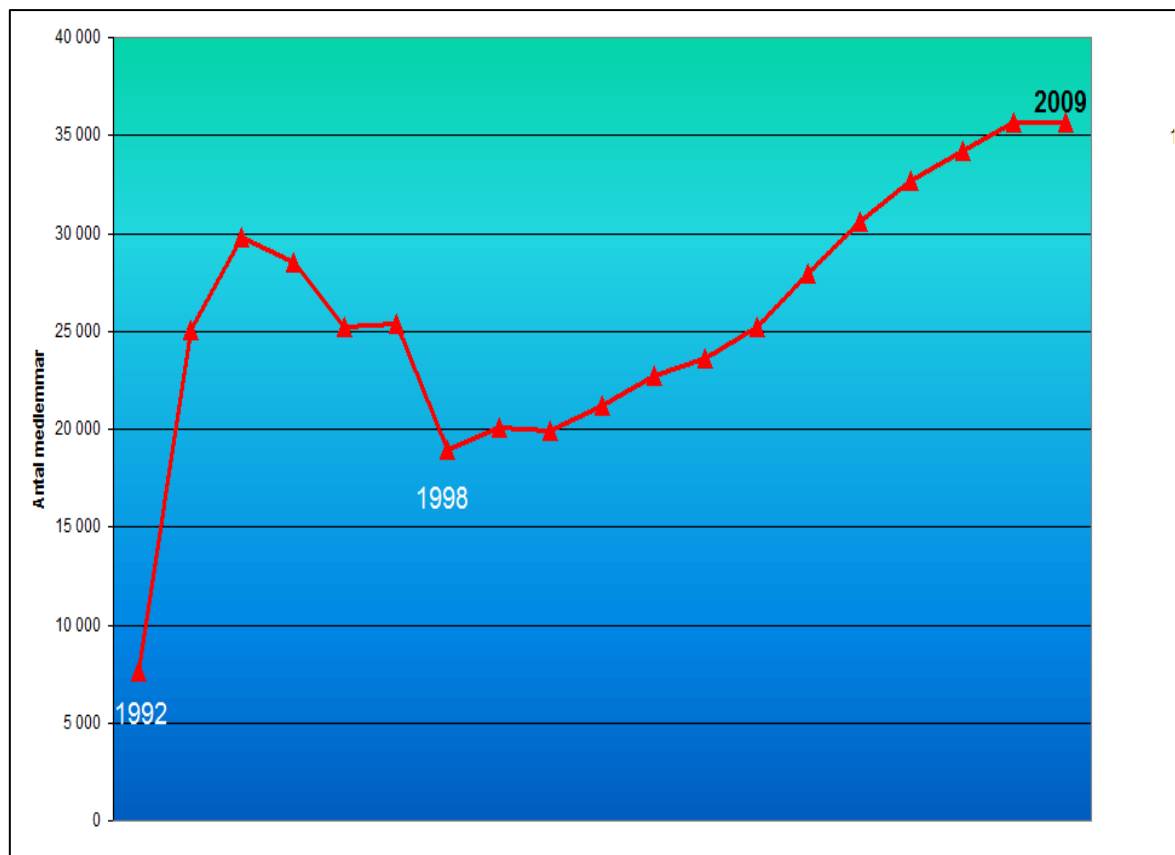
”JAK Finland Osuuskunnan perustaminen Suomeen oli hyvin helppoa, sillä varsinaista lupaa ei tarvinnut hakea Ruotsissa, koska toiminta on eettistä, eikä sille ole hankittu patenttia.” (Ahonen 6.11.2014)

3.1 Historia

JAK pankilla on pitkä ja merkittävä historia Euroopassa. JAK konsepti sai alkunsa Tanskassa 1930 -luvulla maanviljelijöiden toimesta huonon taloustilanteen ja työttömyyden vuoksi. Maanviljelijät eivät kyenneet lainaamaan pankeilta rahaa ilman korkoa, joten he päättivät perustaa oman valuuttakurssin, jolla maanviljelijät lainaisivat keskenään rahaa korottomasti. Tämä oli heille paras tapa ylläpitää heidän toimintaa, sekä edistää talouden kasvua. Maanviljelijöiden toiminta nousi suosioon sen kannattavuuden helppouden vuoksi. Idean suosion seurauksena Tanskan valtio kielsi maanviljelijöitä käyttämästä omaa valuuttaa, niinpä he jatkoivat laina ja säästötoimintaa tanskan valuutalla (DK). Tämä oli heille oiva tapa välttää konkurssia, sekä maksukyvyttömyyttä. (JAK International)

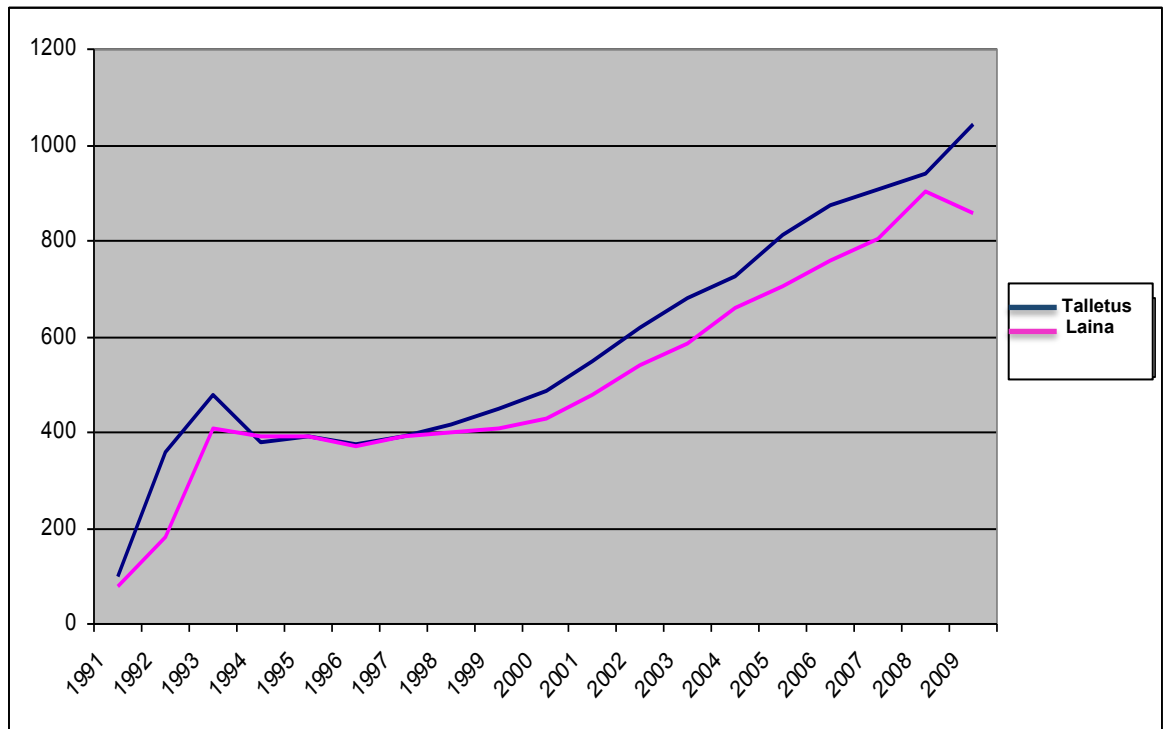
Maanviljelijöiden idea oli menestyksellinen ja sai muut maat kiinnostumaan konseptista. Ruotsin ensimmäinen JAK osuuskunta muotoinen konsepti toteutettiin 1965 -luvulla ja JAK pankki sai ensimmäisen pankkilisenssin 1997 -luvulla. JAK pankin jäsenet pystyivät tekemään säästöjä, sekä lainaamaan ilman minkäänlaista korkoa. Jokainen jäsen liittyyesään omistaa yhden osakkeen ja äänioikeuden koko pankin toiminnasta. Lainansaannin vaatimuksena on, että säästöjä vastaan jäsenet voivat hakea lainaa. Tämä tuotti hieman ongelmia alussa, sillä jäsenmäärä oli pienempi, kuin lainan hakijoita. (JAK International)

Hitaasta kehityksestä huolimatta JAK pankki onnistui säilyttämään kriteerinsä Ruotsissa ja avasi ensimmäisen paikallistoimiston Gothenburgiin. Toimiston ensimmäiset työntekijät palkattiin 1980 -luvulla. Ruotsissa JAK pankin ei tarvinnut anoa mitään erityistä lupaa yleisön talletusten vastaanottamiseen, sillä JAK teki ilmoituksen 1989 -luvulla, että pankki ei tavoittele voittoa toiminnallaan, vaan ennemminkin toiminta perustuu jäsenten tarpeiden ja vaatimusten rahoittamiseen. Tämä ilmoitus lisäsi tuolloin jäsenten määrää kolmeen tuuhanteen viiteen sataan. Ruotsin JAK pankin kasvun myötä tuli tarve palkata virallinen pankkiiri 1990 -luvulla hoitamaan talletus- ja lainapalveluiden tietokantaa. (JAK International)

Kuva 2. JAK Pankin kehitys (JAK International, Basic course about JAK ppt 2011)

Uusi talouskriisi 1990 -luvulla kasvatti JAK pankin jäsenmäärää (kuva 2). Konseptin ja toiminnan epäselvyys johti joidenkin jäsenten lopettamiseen. JAK pankki reagoi tähän ongelmaan tarjoamalla koulutus mahdollisuuksia halukkaille jäsenille. Tämä auttoi jäseniä ymmärtämään JAK pankin toimintaa ja konseptia Ruotsissa vielä syvemmin. Lisäksi jäsenet pyrittiin pitämään ajan tasalla tiedottamalla heitä toimintaan liittyvissä asioissa ja uutisissa. Nykypäivänä JAK pankilla on noin 38 000 jäsentä ja vuoden 2012 liikevaihto tuhansina ruotsin kruunuina oli 13 114, sekä oma pääoma 1 361 190 kruunua (JAK International).

Kuva 3. Talletukset ja lainat 1991-2009 (JAK International)

Yllä olevasta kuvasta (kuva 3) nähdään, miten JAKin toiminta kasvoi edellä mainitun talouskriisin jälkeen 1990 -luvulla. JAK oli myöntänyt toiminnan alussa enemmän lainaa kuin säästöjä oli. Tilanne saatiin haltuun 1998 -luvulla noudattamalla laina kriteerit tarkemmin. Säästö- ja laina indeksistä huomataan, miten pankin toiminta on tasaisesti kasvanut vuosien mittaan 1998-luvun jälkeen.

3.2 Toiminta ja palvelut

JAK on ruotsissa toimiva eettinen pankki, jolla on laillinen lupa toimia pankkialassa. JAK on jäsenten omistama, sillä jokainen pankkiin liittyvä jäsen omistaa yhden osakkeen ja äänioikeuden. JAK pankilla on myös tärkeä rooli uusien jäsenten, ratkaisujen ja mahdollisuuksien löytämisessä maan rajojen sisällä, sekä kansainvälisesti.

JAK tarjoaa korottomia säästö- ja lainapalveluita, koska JAK:in mielestä koron veloittaminen johtaa negatiiviseen sivuvaikutukseen ja katumukseen. JAK pankki on voittoa tavoittelematon, poliittisesti ja uskonnollisesti sitoutumaton. Pankilla on noin 38 000 jäsentä, yli 500 vapaaehtoista jäsentä, 24 paikallista ryhmää, kaksi pankkia, sekä noin 30 palkallista työntekijää ruotsissa. JAK pankin kovan suosion ansiosta toimintaa harjoitetaan myös seuraavissa maissa: Suomessa, Englannissa, Saksassa, Canadassa, Alankomaissa, Espanjassa, sekä Italiassa.

Suomessa toimivan JAK osuuskuntaa pyörittää hallituksen puheenjohtaja Antti Ahonen ja kaksi muuta henkilöä sivutoimena. Antti Ahonen on taustaltaan Diplomi Insinööri, joka tekee päätoimisesti IT-johdon konsultointeja yrityksissä. Antti Ahonen hoitaa kaikki JAK osuuskuntaan liittyvät pankkikontaktit, yhteydenpidot, kommunikoinnit, sekä kirjanpidon. JAK osuuskunnalla on tällä hetkellä noin 35 jäsentä. (Ahonen 6.11.2014)

Antti Ahonen kertoi haastattelussa törmänneensä tähän JAK pankin ajatukseen suomalaisessa netti blogissa ja piti sitä erittäin mielenkiintoisena ideana. Hän oli yhteydessä ruotsin JAK pankkiin ja pääsi heti heidän järjestämään JAK schooliin Malmössa, jossa annetaan tietoa pankin toiminnasta ja perustamisesta. JAK schoolin jälkeen Ahonen päätti lähteä toteuttamaan ideaa suomessa ja ottaa selvää antaako suomen lainsäädäntö hyväksynnän idealle. (Ahonen 6.11.2014)

Haastattelussa kysyttiin Ahoselta oliko vaikeaa saada alussa ihmisiä mukaan toimintaan?

”Ei oikeastaan, hallitus perustuu ihmisiin joita olen tuntenut ennen ja se, mikä meillä on vielä vaiheessa, on jäsenien aktiivisuus. Ruotsissa lähinnä jäsenet ovat aktiivisesti mukana, mutta suomessa se on tosi pientä ja se johtuu meistä jotka hallinnoidaan tätä. Meidän pitää tuoda ne eväät ja mahdollisuudet, jolla voidaan viedä asioita eteenpäin, ei näin voida tehdä asioita. Se vaatisi aika paljon panostamista”. (Ahonen 6.11.2014)

Osuuskuntaa perustettaessa suomeen, toiminnan muoto oli selkeä alusta asti. Tästä huolimatta hallitus koki pieniä haasteita finanssivalvonnan kanssa, sillä itse toiminnan muoto, joka on ”interest free banking” eli koroton pankkitoiminta on vastoin finanssivalvonnan lainsäädäntöä ja JAK osuuskunnan kotisivuilla oli maininta, että he ovat pankki. JAK osuuskuntaa oli ilmeisesti ilmiannettu Antti Ahosen mukaan, sillä finanssivalvonnalta tuli yhteydenotto ja hallituksen tuli tehdä selvitys toiminnastaan. Noin kuukauden kirjeen vaihdon jälkeen selvisi, että pankki sanaa ei saa käyttää, jos ei tarjoa korollisia pankkipalveluita ja hallitus sai kirjallisen lausunnon finanssivalvonnalta, jossa ilmoitettiin että heidän toiminta ei kuulu finanssivalvonnan piiriin ja toimintaa voi jatkaa normaalisti. Toisin sanoin JAK on osuuskunta, joka toimii säästö ja lainoitus periaatteella kunhan pitävät huolen siitä, että eivät käytä niitä sanoja, jotka ovat finanssivalvonnan lainsäädännön vastaisia. (Ahonen 6.11.2014)

JAK pankki säätää arvonsa avoimesti, sillä kaikki taloudelliset säännökset perustuvat ihmisten omiin arvoihin. (JAK 2014.)

JAK pankin arvot:

Taulukko 2. JAK pankin arvot (JAK International)

Ihmisillä on oikeus tavata vapaasti ja tasavertaisena yksilönä. Me uskomme moniarvoisuuteen ja yhteistyöhön. Eettiset harkinnat ovat tärkeämpiä, kuin itsekkäät voitto motiivit.

Rahan pitää toimia vapaasti ilman korkoa vaihtovälineenä, eikä spekulatiiona.

Talouden tulee ehkäistä epätasa-arvoisuudet rikkaan ja köyhän välillä.

Korko järjestelmä on epäoikeudenmukainen, koska se jakaa rahaa edelleen niiltä ihmisiltä, joilla on vähemmän rahan varakkaimmille.

Talouden todellisuus tulee alistua eettiselle kysynnälle ja kestävyydelle.

Tuki ja säästäminen tulee järjestää siten, että se ei vaaranna meidän eettistä järjestelmää. JAK ottaa tämän vuoksi selkeän kannan jatkuvasti vaadittua talouden kasvua vastaan.

Koroton rahoittaminen editää pitkä-aikaisia sijoituksia, jotka ovat edellytyksenä kestäväälle kehitykselle.

Pelkkä talous vaatii demokratian, jossa kaikkien mielipiteet ja näkökulmat voidaan huomioda samalla tavalla.

Jokaisella tulee olla oikeus päästä käsiksi tietoon, jota tarvitaan tekemään varmia päätöksiä.

Väittelyt ja keskustelut toisten erottuvuuksista kunnioituksella tulisi kannustaa.

Hyvä paikallinen talousmuoto on perusta hyvälle globaalistumiselle.

Rahaa tulisi käyttää paikallisesti, missä ihmiset ovat, sekä tukea aitoja tarpeita.

Suomessa toimiva JAK osuuskunnan toiminta ja palvelut on rajattu säästö- ja laina toimintaan, eikä se ole virallinen pankki kuten Ruotsissa. Pankkina toiminen olisi tuottanut haasteita finanssivalvonnan lainsäädännön kanssa, sillä Suomessa ei voi käyttää sanaa koroton pankkitoiminta, ellei ole varsinainen pankki.

Vaatumuksena lainan saantiin on se, että jäsenellä on olemassa säästöjä pankissa. JAK pankki ei varsinaisesti mainosta itseään sosiaalisessa mediassa tai aikakauslehdissä, vaan pankki markkinoi itseään vapaaehtoisesti ilmoittautuneiden jäsenten avulla, jotka ovat vahvasti sitoutuneita JAK pankin toimintamalliin, sekä sen hyötyihin. Nämä vapaaehtoisesti ilmoittautuneet jäsenet eivät saa palkkaa ja he ovat jaettu eri ryhmiin eri alueilla. Vapaaehtoiset jäsenet koulutetaan ja heille toimitetaan tarvittavat materiaalit. Yleisimmät markkinointi toiminnot ovat olleet erilaiset messutapahtumat, konferenssit ja JAK café istujaiset.

JAK pankin toimintaperiaate:

Kuvio 1. JAK pankin toimintaperiaate (Real currencies wordpress 2012)

Korolla on ollut tärkeä rooli rahoituksessa jo pitkään, sillä monet pyrkivät tekemään voittoa asettamalla erilaisia korko prosentteja esimerkiksi lainoille. Monesti lainan myöntäjä tekee voittoa korolla, kun taas lainan ottaja eli esimerkiksi yrittäjä hyötyy vähemmän.

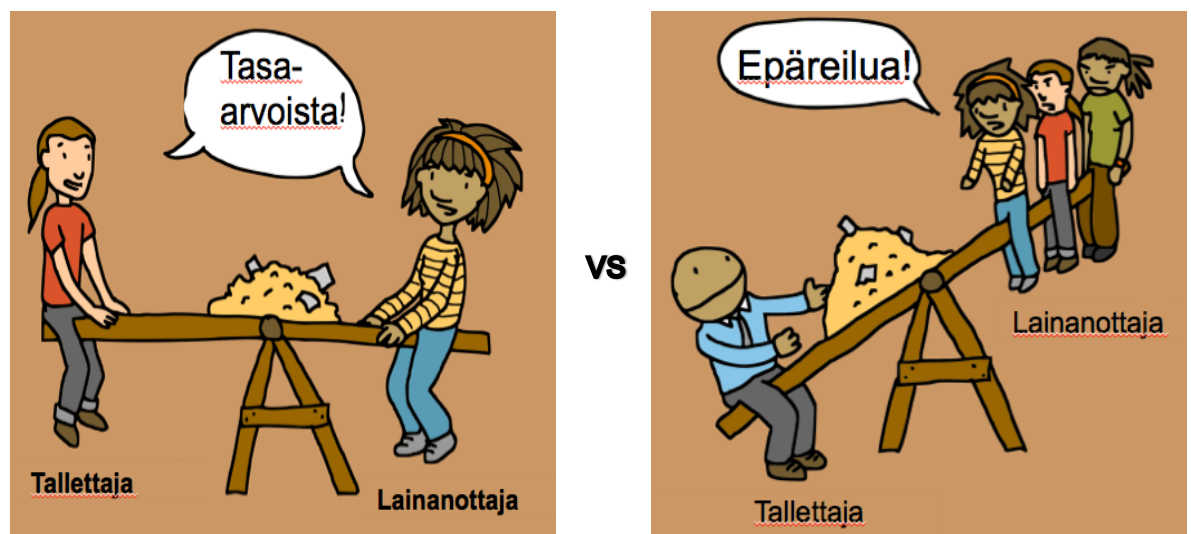
JAK pankin toimintaperiaatteesta heijastuu vahvasti, miksi tällainen eettinen pankkitoiminta on olemassa ja mihin ollaan haluttu vaikuttaa. Eettisen pankkitoiminnan tavoitteet, kannattavuus, sekä hyödyt ovat selkeät ja helposti omaksuttavissa.

JAK osuuskunnan jäseneksi voi liittyä maksamalla liittymismaksun, joka on 30 euroa. Liittymismaksun jälkeen asiakas maksaa vuosittain jäsenmaksun, joka on samansuuruinen kuin liittymismaksu eli 30 euroa (JAK Finland). Asiakas saa rekisteröinti vahvistuksen sähköpostilla, jolloin jäsen pääsee tekemään talletuksia. Jokainen pankin jäsen saa talletuksilleen talletuspisteitä, joita vastaan pystyy lainaamaan pankilta rahaa. Jäsen voi hakea keräämillään pisteillä muun muassa käyttölainaa tasavertaisilla oikeuksilla. Tällä hetkellä JAKin asiakaskunta perustuu ainoastaan yksityishenkilöihin.

3.3 Säästö ja lainatoiminta

JAK osuuskunnan toiminta perustuu korottomaan pankki palveluun eli JAK ei myönnä säästö korkoja pankkiin talletetuille säästöille, eikä myöskään peri korkoa lainaa myönnettäessä. Pankki pyrkii tasapuoliseen ja nolla koron talouteen, jossa sekä tallettajat, että lainanottajat hyötyvät pankkipalveluista.

Antti Ahonen innostui JAKin toimintatavasta ja siitä miten ruotsalaiset olivat organisoineet heidän toimintaansa. Toiminnan matemaattinen malli ja systeemi saivat häntä kiinnostumaan ja sen vuoksi hän halusi lähteä heti kokeilemaan toimiiko tämä malli oikeasti. Tulos oli, että se toimii vaikkakin pienemmässä mittakaavassa. (Ahonen 6.11.2014)

Kuva 4. JAK säästö ja laina toiminnan vertailu (JAK International, Basic course about JAK ppt 2011)

Yllä olevasta kuvasta (Kuva 4) voidaan nähdä miten JAK pankin eettinen toiminta eroaa muista pankeista, jotka tarjoavat säästö korkoa talletuksille, sekä perivät korkoa lainalta. Eettisen pankin säästö ja lainan toiminta on hyvin selkeä, yksinkertainen, sekä taloudellisesti kannattava.

JAK kohtelee asiakkaitaan tasavertaisesti tarjoamalla kaikille erilaisia käyttö-, asunto-, auto-, sekä muita lainapalveluita. Tällä tavalla kaikki jäsenet pystyvät hyötymään yhteisesti JAKin toiminnasta ja sen palveluista luotettavasti.

Jäsenet tallettavat JAK pankkiin korottomasti, koska he haluavat lainata omia rahojaan eteenpäin ja samalla hyötyä muista korottomasti itsekin. JAK järjestelmässä on tärkeää muistaa, että jokaisen jäsenen tulee säilyttää tasapaino talletuksen ja lainanoton välille.

JAK osuuskunta tekee riskianalyysin, kun jäsen hakee lainaa. Riskianalyysi tehdään jäsenen meno- ja tulospelvityksen perusteella. Samalla seurataan miten aktiivisesti ja säännöllisesti jäsen on säästänyt. Riskianalyysien tekeminen on pitkä ja haastava prosessi, jonka vuoksi päätökset tehdään yhdessä hallituksen kanssa. (Ahonen 6.11.2014)

Liittyvän jäsenen tulee olla täysi-ikäinen, sekä omistaa suomalainen pankkitili. Silloin kun jäsen on säästänyt tarpeeksi rahaa, hänelle myönnetään lainaa melko nopeasti. Lainaajat ovat yleisesti hyvin lyhyitä, mitä pidempi laina-aika on, sitä pienempi lainasumma on (Ahonen 6.11.2014). Lainanottaja sopii kohtuullisen kuukausi lyhennys erän, sekä samalla säästää. Esimerkiksi jäsen lainaa 4000 euroa ja säästää samalla 4000 euroa. Tällä tavalla säilytetään tasapaino ja jäsen kerää paljon säästö pisteitä.

3.3.1 Säästäminen

Jokainen uusi liittyvä jäsen omistaa nolla säästö pisteitä alussa, talletuspisteitä alkaa kertyä silloin kun jäsen alkaa tekemään säästöjä osuuskuntaan. Jäsen voi anoa lainaa sen jälkeen, kun jäsen on tehnyt vähintään kuuden kuukauden ajan talletuksia ja kerännyt talletuspisteitä, joita vastaan saa tietyn suuruisen lainan. Lainan nostamisen yhteydessä jäsenelle merkitään negatiivisia säästö pisteitä.

Alla olevasta taulukosta (taulukko 3) voidaan tarkastella uuden jäsenen ensimmäiset talletukset.

- a) Jäsen tekee ensimmäisen talletuksen, joka on 100 euron suuruinen. Mikäli jäsen nostaa 100 euroa pois, hänellä säilyy +100 säästö pisteitä.
- b) Jäsen tallettaa kahtena kuukautena peräkkäin, eikä nosta ensimmäisen kuukauden talletuksia, niin hänelle kertyy yhteensä +200 säästö pisteitä (+100 ensimmäiseltä kuukaudelta ja +100 toiselta kuukaudelta).
- c) Jäsen tallettaa ensimmäisenä kuukautena 100 euroa, eikä nosta rahoja pois ja seuraavana kuukautena 200 euroa, hänelle kertyy yhteensä +300 säästö pisteitä (+100 ensimmäiseltä kuukaudelta ja +200 toiselta kuukaudelta).

Taulukko 3. Säästötoiminta (JAK International)

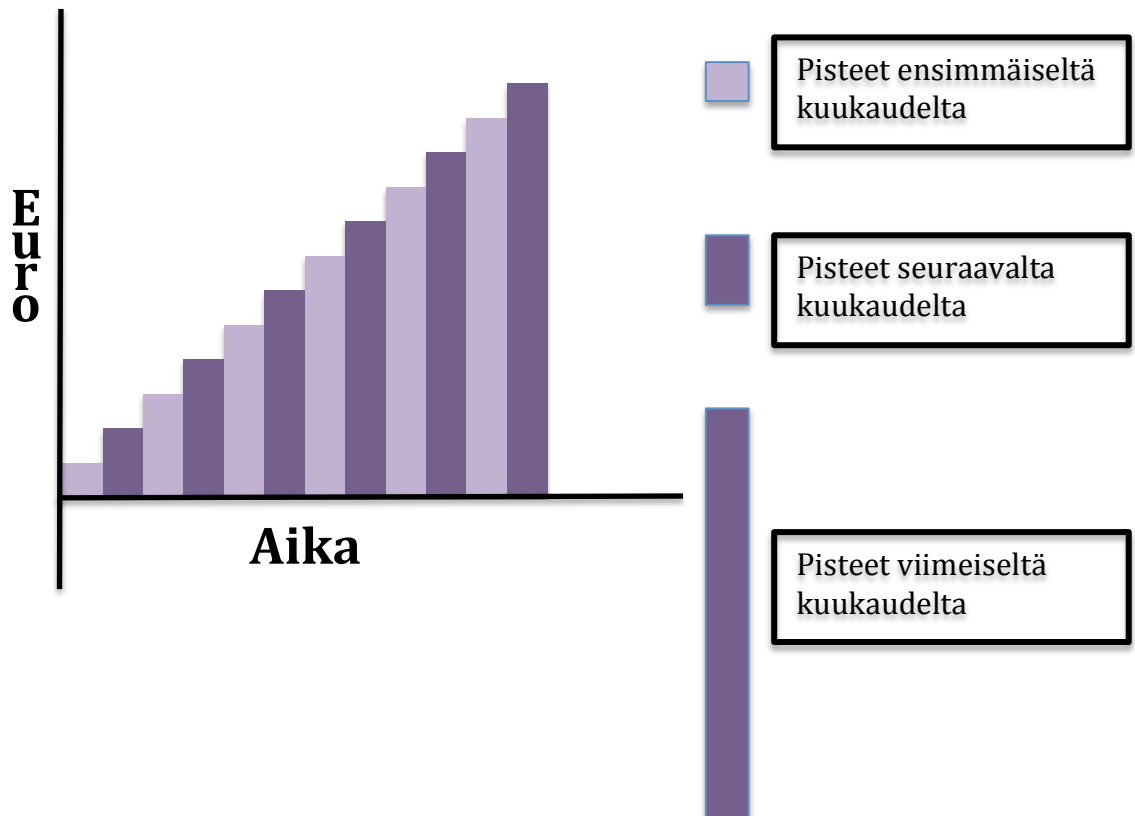
	Ensimmäinen kuukausi (€)	Ensimmäinen kuukausi (pisteet)	Toinen kuukausi talletukset (€)	Toinen kuukausi (pisteet)
a	100	100	0	100
b	100	100	100	200
c	100	100	200	300

Alla olevassa taulukossa (taulukko 4) on esimerkki jäsenen talletuksista, jossa hän tallettaa säännöllisesti 100 euroa kuukaudessa vuoden ajan ja saa kerättyä yhteensä 7800 säästöpointteja. Jokaista talletussummaa kohden jäsen saa talletuspisteitä. Talletuspisteet lasketaan siten, että edellisen kuukauden yhteen laskettu määrä lisätään seuraavan kuukauden kertyneisiin pisteisiin. Näitä kertyneitä pisteitä jäsen voi käyttää halutessaan nostatakseen korotonta lainaa. Jokainen jäsen saa kertyneille säästöpointeilleen vastaavan lainasumman.

Taulukko 4. Pisteiden kertyminen säännöllisillä kuukausi talletuksilla (JAK International)

Kuukausi	Talletukset (€)	Talletuksen Yhteensä (€)	Kertyneet pisteet	Pisteet yhteensä
1	100	100	100	100
2	100	200	200	300
3	100	300	300	600
4	100	400	400	1000
5	100	500	500	1500
6	100	600	600	2100
7	100	700	700	2800
8	100	800	800	3600
9	100	900	900	4500
10	100	1000	1000	5500
11	100	1100	1100	6600
12	100	1200	1200	7800

Alla olevassa pylväskuviossa (kuvio 2) ensimmäinen pylväs on ensimmäisen kuukauden talletus 100 euroa, joka vastaa 100 talletuspistettä. Seuraavankin kuukauden talletus on myös 100 euroa, jolloin siihen lasketaan 200 talletuspistettä kahdelta kuukaudelta. Viimeinen pylväs on vuoden viimeinen kuukausi, jossa talletus on myös 100 euroa ja kertyneet pisteet yhteensä koko vuodelta on 7800 pistettä.

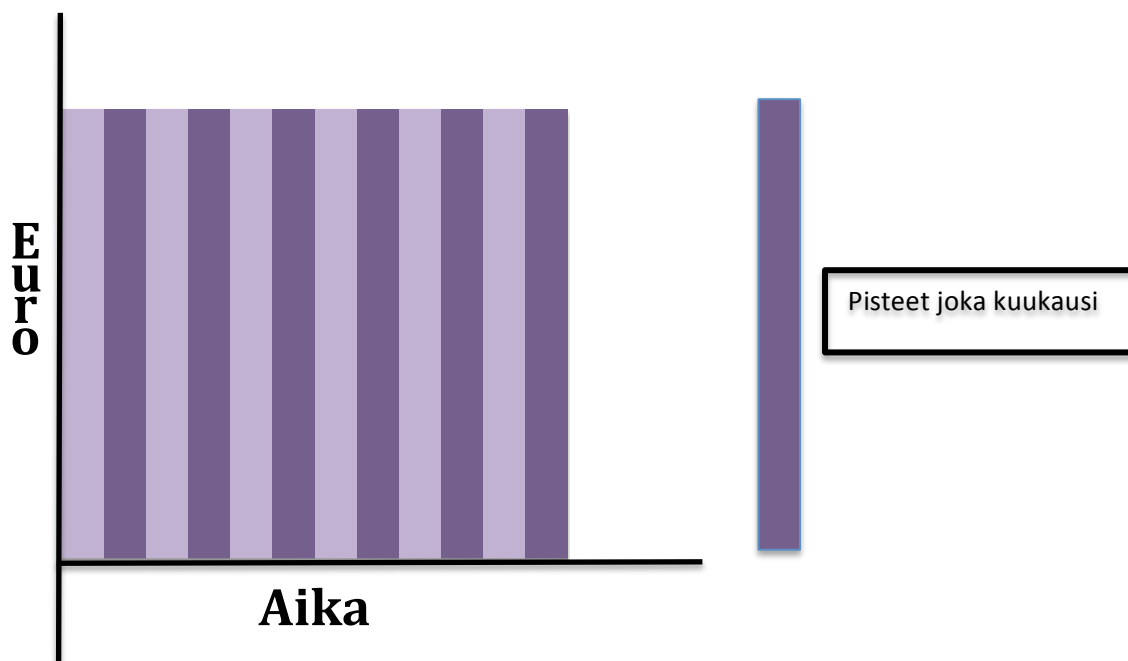
Kuvio 2. Pisteiden kertyminen 100 euron kuukausi talletuksilla vuoden ajan (JAK International)

Talletuspisteitä kertyy jäsenelle myös yhdestä talletuksesta, jonka hän on tehnyt vuoden aikana. Alla olevasta taulukosta (taulukko 5) nähdään, kuinka tämä toimii ja miten paljon säästö pisteitä jäsenelle on kertynyt yhteensä.

Taulukko 5. Talletuspisteiden kertyminen yhdestä talletuksesta (JAK International)

Kuu- kausi	Talletukset (€)	Talletukset Yhteensä (€)	Kertyneet pisteet	Pisteet yhteensä
1	100	100	100	100
2	0	100	100	200
3	0	100	100	300
4	0	100	100	400
5	0	100	100	500
6	0	100	100	600
7	0	100	100	700
8	0	100	100	800
9	0	100	100	900
10	0	100	100	1000
11	0	100	100	1100
12	0	100	100	1200

Pylväskuviossa (kuvio 3) Jäsenelle kertyy vuoden aikana yhdestä talletuksesta yhteensä 1200 säästö pistettä (100+100+...+100= 1200 pistettä). Tämä on paljon pienempi verrattuna edelliseen esimerkkiin, jossa jäsen tallettaa säännöllisesti joka kuukausi vuoden ajan ja kerryttää 7800 säästö pistettä.

Kuvio 3. Talletuspisteiden kertyminen yhdestä talletuksesta (JAK International)

3.3.2 Sidottu säästäminen

Sidotulla säästämällä lainan ohella tarkoitetaan, että jäsen tallettaa saman suuruisen summan, kuin pankilta lainattu summa. Eli jos jäsen nostaa 2000 euroa lainaa, niin hänen tulee samalla tallettaa 2000 euroa pankkiin lyhennys erien yhteydessä.

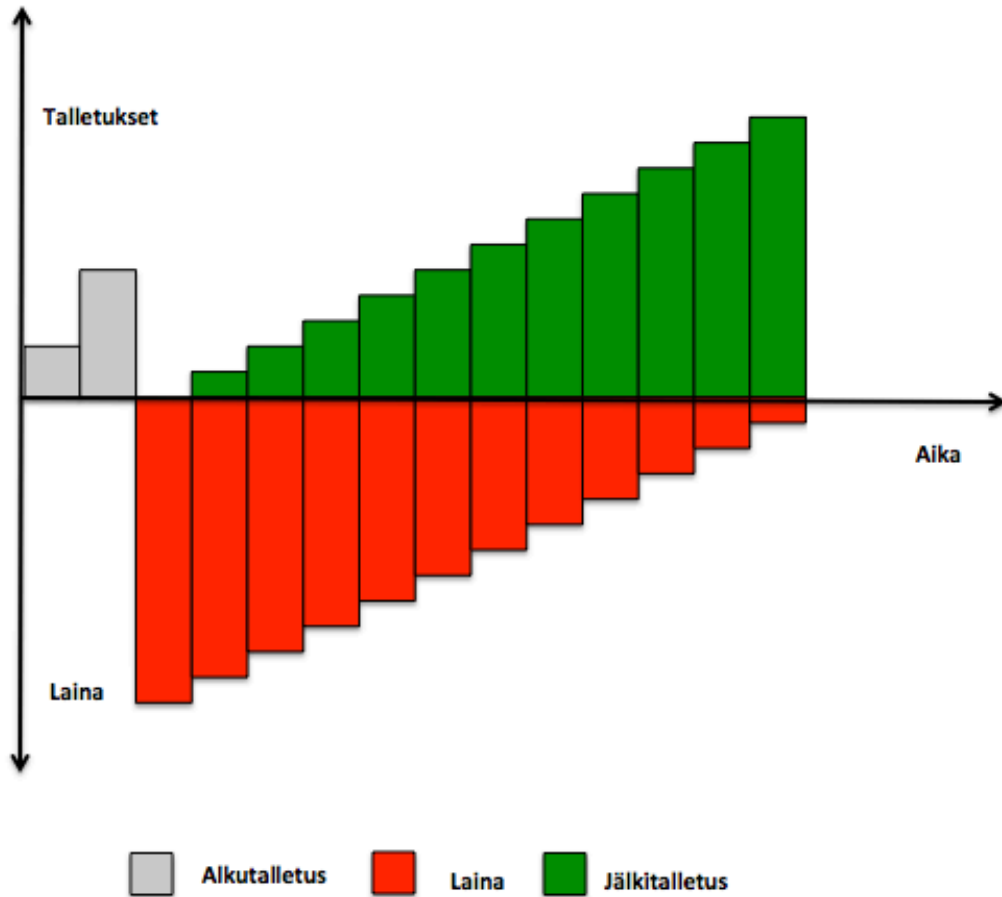
3.3.3 Lainan ottaminen

Alla (taulukko 6) on esimerkki jäsenen ottamasta lainasta joka on 1200 euron suuruinen ja jonka takaisin maksuaika on 12 kuukautta. JAK osuuskunnan jäsenen tulee tallettaa vähintään kuusi kuukautta ja kerätä talletuspisteitä ennen, kuin voi hakea lainaa. Lainanottaja tekee sopimuksen JAKin kanssa, mikäli jäsen ei pysty maksamaan lainaa pois sovituksa ajassa, niin hänellä on maksimissaan kolme kuukautta lisä maksuaikaa. Kun jäsen ottaa lainaa JAK:ilta, hänelle merkitään negatiivisia säästö pisteitä. Jokainen euro vastaa yhtä säästö pistettä. Lainasta kertyneet negatiiviset säästö pisteet, lyhennetään takaisinmaksu erillä. Jokaisen jäsenen tulee saavuttaa 0 säästö pistettä lainan maksamisessa, ennen kuin sidottu säästäminen lainan ohella voi nostaa.

Taulukko 6. Myönnetyn lainan takaisinmaksu (JAK International)

Kuukausi	Laina (€)	Takaisinmaksu (€)	Kertyneet pisteet	Pisteet yhteensä
1	1200	0	-1200	-1200
2	1100	100	-1100	-1100
3	1000	100	-1000	-1000
4	900	100	-900	-900
5	800	100	-800	-800
6	700	100	-700	-700
7	600	100	-600	-600
8	500	100	-500	-500
9	400	100	-400	-400
10	300	100	-300	-300
11	200	100	-200	-200
12	100	100	-100	-7800
13		100	0	-7800

Alla olevasta pylväskuvioista (kuvio 4) nähdään mikä on JAKin säästö ja laina toiminnan rakenne. Harmaalla merkityt pylväät ovat alkutalletuksia. Punaisella merkityt pylväät ovat lainan määrä ja vihreällä merkityt pylväät ovat jälkitalletuksia, joita tulee toteuttaa samalla, kun maksaa lainalyhennyksiä pois.

Kuvio 4. JAK talletus- ja lainarakenne (JAK International)

Lainanottaja voi halutessaan lainan maksamisen jälkeen nostaa jälkitalletuksensa pois. Tällä rakenteella JAK pyrkii säilyttämään tasapainon toiminnassaan, sekä jäsenten luotettavuuden toisiinsa. JAK osuuskunnan lainahoitokulut ovat pienimmillään 1.04 euroa kuukaudessa 500 eurolle ja suurimmillaan 208 euroa kuukaudessa 100 000 eurolle. Suurin vakuudeton myönnetty lainan summa on 4000 euroa (JAK Finland).

3.4 Kannattavuus

Eettisyys, korottomat laina- ja säästöpalvelut, sekä toiminnan läpinäkyvyys tekevät JAK osuuskunnasta kannattavaa. JAKilla ei myöskään ole kilpailijoita, eivätkä he tavoittele voittoa toiminnallaan. JAK ei rajaa jäseniä palveluiden ulkopuolelle, sillä heidän jäsenten tulee ensin tallettaa rahaa ja kerätä säästöposteitä ennen lainan nostoa. Jäsen ei näin ollen joudu takaisin maksuongelmiin eikä myöskään JAK joudu perimään rahojansa takaisin.

JAKin sata prosenttinen yhteiskunnallinen ja sosiaalinen rahoituspohja erottaa heidät rahoitusmarkkinoilla. JAKilla on siis raha jo olemassa heidän tilillä, kun taas tavalliset pankit lainaavat rahaa ulos ja sitä kautta hakevat sitä takaisin. Jäsenet pitävät JAKin yhteisöllisyydestä, jossa tallettaja pistää omia säästöjä kiertoon muille lainana ja saa itsekin samanlaisen edun omana aikana. (Ahonen 6.11.2014)

Suomen vahva yksilösuoja laki rajoittaa JAKin toimintaa ruotsiin verrattuna. Ruotsissa pankit pystyvät hakemaan liittyvän jäsenen tulo- ja luottotietoja, jolloin on helpompi välttää riskejä. Suomessa sen sijaan pankit täyttävät perustietokysymys lomakkeen ja asiakkaaseen on luotettava. (Ahonen 6.11.2014)

Erilaiset uskonnolliset aspektit, jossa ei haluta olla tekemisessä korkojen kanssa, houkuttelevat kiinnostuneita asiakkaita liittymään JAK:in jäseniksi. Tämä on myös yksi tapa JAK:in hallitukselle hankkia uusia jäseniä, juttelemalla paikossa, jossa tällaista toimintaa kaivataan. (Ahonen 6.11.2014)

3.5 Kustannukset

Suomessa toimivan osuuskunnan toiminta on vielä pientä ja tämän vuoksi sillä ei ole varsinaisesti suuria kustannuksia, koska se ei maksa palkkaa kenellekään. Vapaaehtoiset hallituksen jäsenet pyörittävät toimintaa oman päätoimisen työn ohella sivuharrastuksena.

”Suomen JAK osuuskunnan perustamiseen ei tarvittu mitään rahoitusta tai pääomaa kun lähdettiin perustamaan osuuskuntaa. Ainoastaan jouduttiin maksamaan osuuskunnan hallituksen perustamisenot joka oli noin 300 euroa.” (Ahonen 6.11.2014)

Monet miettivät miten JAK kattaa heidän kustannuksia. Kiinteitä kustannuksia ja kuluja on ainoastaan puhelin, internet ja kotisivujen ylläpitäminen pilvipalvelua käyttäen. Näitä kuluja osuuskunta kattaa jäsenmaksu ja lainakulu tuloilla.

Osuuskunta on pärjännyt tähän asti aivan mainiosti ja Ahosen mukaan, jos jäsen määrä kasvaisi yli sadan, niin toiminta muuttuisi kokonaan. Tuolloin hallituksen tulee pyörittää toimintaa päätoimisena työnä, sekä palkata työntekijää hoitamaan tiettyä osa-aluetta. (Ahonen 6.11.2014)

3.6 Riskit

Toiminnan eettisyyden ansiosta JAK osuuskunnalla ei varsinaisesti ole mitään riskejä. Laina- ja säästöpalvelut ovat suojattuja, eikä esimerkiksi huono taloustilanne tai muut riskejä kasvattavat tekijät vaikuta itse toimintaan. Tästä huolimatta joitakin riskejä voi tulla toiminnan kasvaessa, kuten luottotappiot.

Jäsenmäärän kasvu voi tulevaisuudessa tuottaa jonkinlaisia riskejä, koska jäsenistä tulee tuntemattomia toisilleen, eikä tunne henkilöä kenelle rahat lainataan. Hallituksen tulee pitää huolta, että säästö- ja lainakriteereitä noudatetaan, jotta riskejä ei syntyisi vaikka matemaattinen laskukaava onkin selkeä. (Ahonen 6.11.2014)

Haastattelussa kysyttiin jos syntyisi edellä mainitut riskit, miten ne katetaan ja riittääkö enää jäsenmaksut siihen?

JAKin ei pitäisi joutua tilanteeseen, jossa lainaa myönnettäisiin enemmän kuin säästöjä olisi. Jos tällaista ongelmaa syntyisi, niin hanojen kiinni laittaminen olisi viimeisin ja äärimmäisin tapa, jolla pyrittäisiin estämään tämän tyyppisiä riskejä. JAK hoitaa kaikki mahdolliset ongelmat ja riskit yhteisöllisesti. Luottotappioita suomen JAKissa ei ole syntynyt, mutta ruotsissa sen mahdollisuus on 0,01 prosenttia. Luottotappioihin ja riskeihin on vaurauduttava aina jollain tasolla. Luottotappioita ja riskejä voidaan välttää hoitamalla rahan-kiertoa oikealla tavalla. (Ahonen 6.11.2014)

JAKilla on vararahasto, johon jokainen lainan anoja sitoutuu maksamalla vakuusrahoja. Vakuusraha on kuusi prosenttia lainanmäärästä. Vararahastoa käytetään mahdollisesti syntyviin luottotappioihin, kuten maksamattomat lainat. Jos luottotappiota ei synny, niin jäsen saa maksamansa vakuusrahat takaisin.

JAK osuuskunta käyttää toiminnassaan Nordean säästötiliä, joka on vastoin eettistä toimintaa ja monet jäsenet eivät halua että isot pankit ovat mukana osuuskunnan toiminnassa. Säästötilin valintaan on vaikuttanut erityisesti pankkien palvelu kustannukset. Säästötilille kertyvä korko on pieni ja siitä kertynyt summa jaetaan vararahaston ja hallinnon kulu- jen kattamiseen. Säästötili ei ole eettisesti pätevä ja tässä on myös JAK osuuskunnalle iso riski erityisesti jäsenmäärän kasvaessa. Jäsenmäärään kasvaessa, myös talletussummat kasvavat ja tämä johtaisi talletussummien hajauttamiseen eri pankkeihin riskien välttämiseksi. Osuuskunnalla tulee olla hyvä suunnitelma riskien varalta sekä tietoa pankkien tarjoamista takauksista säästöjen suhteen ja sen varalta että pankki kaatuisi. (Ahonen 6.11.2014)

3.7 JAK Finland Osuuskunnan tulevaisuus Suomessa

JAK osuuskunnalla olisi hyvä mahdollisuus edetä ja menestyä suomessa, sillä sen toiminta erottuu muista rahoituspalveluista tarjoavista pankeista, erityisesti kun se on voittoa tavoittelematon.

Haastattelussa kysyttiin mikä on tulevaisuus suomessa ja onko tarkoitus laajentaa toimintaa?

”Mielenkiintoinen kysymys, ollaan vedenjakaja tilanteessa, periaatteessa tämä toimii näin rauhaiseltaan, mutta se voisi olla tämän yhteisön ja monen muunkin kannalta, että toimintaa laajennettaisiin enemmän, jolloin tulisi tehdä oikeasti tätä työkseen ja vaati muita kiinnostuneita ihmisiä mukaan toimintaan, joiden löytäminen tai etsiminen on avain ja on paljon ihmisiä jotka olisivat valmiita mukaan”. (Ahonen 6.11.2014)

JAK osuuskunnalla olisi hyvä etulyöntiasema kilpailla kulutusluotto markkinoilla, sillä korot ovat hyvin korkeat siellä. Suomessa toimivat suuret pankit tietävät JAK osuuskunnasta, mutta eivät koe sitä uhkana. Mikäli toiminta kehittyisi ja olisi yhtä pätevä kuin ruotsissa, niin voi hyvinkin olla mahdollista, että pankit ovat kiinnostuneet ostamaan tämän toiminnan ja liittämään sen heidän palveluihin. (Ahonen 6.11.2014)

Osuuskunnan sääntöjen mukaan vuosikertomusta tulee aina laatia, tämän vuoksi JAK osuuskunnan hallitus pyrkii parantamaan vuosikertomuksen laatimista tulevaisuudessa. Ainoastaan hallituksen puheenjohtaja pitää sisäistä kirjanpitoa. Tällä hetkellä hallitus koontuu kerran vuodessa jäsenten kanssa, mutta tavoitteena on järjestää tapaamisia jopa kerran viikossa (Ahonen 6.11.2014).

4 Johtopäätökset

Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli tutkia eettistä pankkitoimintaa yleisesti ja käyttää case esimerkkinä suomessa toimivaa JAK osuuskuntaa, sekä tutkia miten JAK on etabloitunut suomeen ja toteuttanut suomen lainsäädäntöä toiminnassaan. Opinnäytetyön teoria perustuu pitkälti eri eettisten pankkien, sekä kansainvälisten organisaatioiden kotisivuilta löytyviin tietoihin. Case JAK:in tiedot perustuu JAK:in omaan kansainväliseen englanninkieliseen kotisivuun, sekä suomen JAK osuuskunnan puheenjohtajan kanssa tehtyyn haastatteluun.

Prosessin aikana huomasin, että eettiset pankit ovat hyvin samankaltaisia toiminnaltaan, sillä kaikilla tärkein on toiminnan läpinäkyvyys, korottomat rahoituspalvelut, sekä voiton tavoittelemattomuus. Tällä tavalla pankit tavoittelevat kestävä ja vastuullista taloutta. Näillä arvoilla pyritään vakaaseen talouteen, edistämään sosiaalisia arvoja, sekä olla ekologisesti kannattava vaihtoehto.

Eettiset pankit eroavat toisistaan ainoastaan rahoituspalvelu toiminnoissa. Osa keskittyy eettisiin sijoitus toimintoihin, kun toiset tarjoavat eettisiä, korottomia rahoituspalveluita, kuten säästö- ja lainapalveluita. Vaikka eettiset pankit ovat toimineet jo pitkään maailmalla, harva tietää heidän palveluista tai ylipäättään eettisyyden käsitettä rahoitus-alalla.

Nykyajan huono taloustilanne ja heikko luottamus normaaleihin pankkeihin on lisännyt ihmisten kiinnostusta eettiseen toimintaan. Tämän tilanteen ansiosta eettiset pankit ovat pystyneet laajentamaan toimintaansa lähemmäksi asiakkaita, sillä pankit eivät mainosta itseään. Kuten opinnäytetyössä mainittiin, eettiset pankit pyrkivät lähestymään mahdollisia asiakkaita vapaaehtoisten jäsenten avulla. Vapaaehtoisjäsenet koulutetaan ja lähetetään erialisiin tapahtumiin kertomaan eettisestä pankkitoiminnasta, sekä järjestävät itse tapahtumia oman lähipiirin keskuudessa.

Suomessa toimiva JAK osuuskunta on mielestäni etabloitunut hyvin suomeen, vaikka toiminta on vieläkin uusi. JAK:illa olisi paljon kehitysmahdollisuuksia, mutta toki kun toimintaa pyöritetään oman työn ohella, niin aikataulun sovittaminen on hyvin vaikeaa.

JAK voisi edistää etabloitumista osallistumalla erialisiin tapahtumiin, kuten pankkialan seminaareihin tai tehdä yhteistyötä eri oppilaitosten kanssa kursseihin liittyviin vierailuihin. JAK:in nykyisiä jäseniä voisi myös kouluttaa säännöllisemmin ja pyrkiä tavoittamaan uusia jäseniä eri alueilta. Mielestäni etabloitumista voidaan tehostaa panostamalla enemmän aikaa toimintaan, sekä olemalla erityisen aktiivinen tämän hetkisen taantumisen aikana.

Suomessa eettisyyden käsite on nousevassa asemassa. Tulevaisuudessa tästä trendistä on hyötyä yrityksille tai rahastoille, joiden toiminta perustuu kokonaan eettisyyteen. Esimerkiksi JAK osuuskunta voisi tulevaisuudessa käyttää itsestään pankki nimitystä.

4.1 Jatkotutkimusehdotuksia

Eettinen pankkitoiminta on uusi asia suomessa, joten jatkotutkimus aiheita syntyy varmasti. Tässä opinnäytetyössä käsiteltiin yleisesti eettistä pankkitoimintaa ja käytettiin case esimerkkinä JAK osuuskuntaa. Jatkotutkimuksena voidaan laatia tutkimustyyppinen opinnäytetyö, jossa tutkitaan kuinka monelle itse eettinen pankkitoiminta on tuttu tai millaisia ajatuksia käsite saa aikaan. Toinen tutkimusaihe voisi olla jonkinlainen kehitys suunnitelma, jonka avulla pystytään tavoittelemaan uusia jäseniä mukaan toimintaan.

Opinnäytetyötä voisi myös laatia pankkialan lainsäädännöstä, jolloin sitä tutkittaisiin eettisyyden näkökulmasta ja mahdollisesti vertailla sitä toiseen Euroopan maahan, jossa myös harjoitetaan eettistä pankkitoimintaa.

4.2 Oma oppiminen opinnäytetyöprosessin aikana

Opinnäytetyön aiheen valinta oli minulle selkeä, sillä olin jo pitkään miettinyt, että haluan tehdä opinnäytetyöni korottomista rahoituspalveluista. Minulle kävi yllättävä sattuma kun sain selville, että suomessa harjoitetaan jo tällaista toimintaa, joten käytin sen hyväkseni.

Ilmoittauduin opinnäytetyöseminaarin kesäkuussa 2014, sillä halusin kesäloman aikana laatia opinnäytetyösuunnitelmaa. Tein kesällä opinnäytetyösuunnitelman valmiiksi, mutta minua mietitti aiheen rajaus. Koulun alettua taas elokuussa sovin tapaamisen ohjaajan kanssa syyskuulle ja sain hyväksynnän opinnäytetyön rakenteelle, jonka jälkeen lähdin kirjoittamaan aiheitani.

Alunperin ajattelin, että saisin opinnäytetyön tehtyä joulukuussa, mutta itse aihe loi haasteita erityisesti haastattelun tekeminen suomen JAK osuuskunnan puheenjohtajan kanssa. Tämän takia päätin siirtää opinnäytetyön valmiiksi saamista helmikuulle. Opinnäytetyöprosessin ajankäyttö tuotti minulle vähän ongelmia, sillä kävin osa-aikaisesti töissä koulun ohella iltaisin ja viikonloppuisin. Tämä venytti vähän opinnäytetyöprosessia, mutta toisaalta sain kaikki kurssit hoidettua ajallaan, joten minulla ei ollut kiirettä mihinkään.

Opinnäytetyöprosessia venytti myös tiedonhaku, sillä aiheestani ei löydy mitään kirjoja tai artikkeleita, joissa puhuttaisiin eettisestä pankkitoiminnasta tai ylipäätään korottomista rahoituspalveluista syvemmin. Tämän vuoksi opinnäytetyöni teoria osuus perustuu pitkälti internet sivustoista löytyviin tietoihin ja empiirinen osa JAK:in kansainväliseen kotisivustoon ja tehtyyn haastatteluun.

Opinnäytetyön ansiosta opin uusia asioita, sekä olen sisäistänyt eettisen pankkitoiminnan periaatteet. Tämän opinnäytetyöprosessin ansiosta pystyin kehittämään tiedonhakutaitojani, käänöstaitojani, sekä soveltamaan työelämässä opittuja asioita, kuten tavoitteiden asettelua ja aikataulussa pysymistä. Olin hyvin motivoitunut koko prosessin aikana ja saavutin tavoitteeni.

Lähteet

Ahonen, A. 6.11.2014. Puheenjohtaja. JAK Finland Osuuskunta. Haastattelu. Helsinki.

Austrelianethical. News & Resources. Ethical Banking. Luettavissa:

<http://www.australianethical.com.au/news/ethical-banking>. Luettu: 13.9.2014.

Cultura Bank. About Cultura Bank. More about the bank. Other Ethical Banks. Luettavissa:

<https://www.cultura.no/en/Why-become-a-customer/More-about-the-bank/Other-Ethical-Banks/>. Luettu: 14.11.2014.

European Federation of Ethical and Alternative Banks and Financiers, febea. Members Luettavissa:

<http://www.febea.org/content/you-want-your-organisation-become-febea-member>. Luettu: 11.1.2015.

FinancialWeb. Banking & Credit. What Is Ethical Banking. Luettavissa:

<http://www.finweb.com/banking-credit/what-is-ethical-banking.html#axzz3D8qgsjqo>. Luettu 13.9.2014.

Global Alliance for Banking on Values (GABV) 2015. About us. Luettavissa:

<http://www.gabv.org/about-us>. Luettu: 11.1.2015.

International Association of Investor in the Social Economy, INAISE. About us. Luettavissa:

<http://www.inaise.org/?q=en/node/15>. Luettu: 11.1.2015.

JAK Finland. MiksiSaastaa. Luettavissa:

<http://www.jak.fi/mediawiki/phase3/index.php/MiksiSaastaa>. Luettu: 5.1.2014.

JAK International. JAK Explained. Banking system. Luettavissa:

<https://www.jak.se/content/banking-system#.VB8IF0scv-s>. Luettu: 21.9.2014.

JAK International. Documents. International texts, Financial Numbers JAK 2008-2012.

Luettavissa:

https://www.jak.se/sites/default/files/08_Financial%20numbers%20JAK_2008-2012.xlsx.

Luettu: 7.4.2015.

JAK International. JAK Explained. Basic course about JAK. Luettavissa:

http://jak.se/sites/default/files/09_Grundkurs%20på%20Engelska.ppt. Luettu: 29.12.2014.

JAK International. JAK Explained. History. Luettavissa:

<https://www.jak.se/content/jak-history#.VB74Akscv-s>. Luettu: 21.9.2014.

JAK International. JAK Values. Luettavissa:

<https://www.jak.se/content/jak-values#.VKBc0LhHDGQ>. Luettu: 29.12.2014.

JAK members bank. Luettavissa:

https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=3&cad=rja&uact=8&ved=0CDEQFjAC&url=https%3A%2F%2Fwww.jak.se%2Fsites%2Fdefault%2Ffiles%2Finternational%2Fdokument%2FShort%2520info%2520JAK%2520Medlemsbank.doc&ei=rslGVlafOYrMyAO6zYKoCA&usg=AFQjCNF3wuqoBGh9deXvh6GIr_gRFzQsYg&bvm=bv.77880786,d.bGQ. Luettu: 22.10.2014.

JAK Finland Osuuskunta. Ohje: Sisälllys. Luettavissa:

<http://www.jak.fi/mediawiki/phase3/index.php/Ohje:Sisälllys>. Luettu: 14.11.2014.

Pankki 2.0. Luettavissa:

<http://www.pankki2.fi>. Luettu: 28.12.2014.

Pankki 2.0. Pankki 2.0 -aloite. Luettavissa:

<http://pankki2.fi/pankki-20-aloitteesta>. Luettu: 13.9.2014.

Real Currencies, The JAK Bank: Interest Free Full Reserve Banking!. Luettavissa:

<http://realcurrencies.wordpress.com/2012/11/03/the-jak-bank-interest-free-full-reserve-banking/>. Luettu: 29.12.2012.

Taloussanomat, T 2012. Pankki, joka ei peri korkoa? Nyt saa toivoa unelmia. Luettavissa: <http://www.taloussanomat.fi/raha/2012/05/10/pankki-joka-ei-peri-korkoa-nyt-saa-toivoa-unelmia/201229127/139>. Luettu: 13.9.2014.

Taloussanomat, T. 2012. Yle: Korotonta lainaa tarjoava pankki tulossa Suomeen. Luettavissa: <http://www.taloussanomat.fi/rahoitus/2011/05/30/yle-korotonta-lainaa-tarjoava-pankki-tulossa-suomeen/20117615/12>. Luettu: 13.9.2014.

Triodos Bank. Why us. Luettavissa: <https://www.triodos.co.uk/en/about-triodos/why-were-different/transparency/?osc=osc-pb-left-transparency-difference-box-04062014>. Luettu: 14.11.2014.

uSwitch. Current accounts – find the best bank accounts. Ethical banking. Luettavissa: <http://www.uswitch.com/current-accounts/ethical-banking/>. Luettu: 13.9.2014.

Yle Uutiset, T 2013. Suomeen halutaan perustaa eettinen pankki – ”perustamiseen täytyy suhtautua realistisesti”. Luettavissa: http://yle.fi/uutiset/suomeen_halutaan_perustaa_eettinen_pankki_-_perustamiseen_taytyy_suhtautua_realistisesti/6931485. Luettu: 13.9.2014.

Yleinen suomalainen asiasanasto. Luettavissa: <http://vesa.lib.helsinki.fi/ysa/>. Luettu: 21.9.2014.

Liitteet

Liite 1. Haastattelukysymykset

- Miksi JAK pankki perustettiin Suomeen?
- Millaista rahoitusta tarvittiin perustamiseen?
- Miten vaikea Suomen lainsäädäntö oli toimintaa perustettaessa?
- Miten JAK pankki erottuu muista rahoitusmarkkinoilla?
- Miten JAK pankin kannattavuus heijastuu, mitkä ovat riskit ja miten kustannukset, sekä luottotappiot katetaan suomessa?
- Miten JAK:in vararahasto toimii?
- Onko JAK:illa vuosikertomuksia ja julkaistaanko niitä?
- Mikä on suurin lainattu summa tähän asti?
- Kuka voi liittyä JAK:in jäseniksi?
- Missä pankissa JAK säilyttää jäsenien talletukset?
- Kuinka usein JAK kokoontuu jäsentensä kanssa?
- Miten paljon muut pankit, kuten Nrdea ja Danske Bank tietävät JAK:ista?
- Miten olette mainostaneet pankkianne ja millainen asiakaskunta teillä on tällä hetkellä?
- Mikä on JAK pankin tulevaisuus suomessa? Miten aiotaan etabloitua suomeen?